

Аддзел адукацыі Рэчыцкага райвыканкама
Дзяржаўная ўстанова адукацыі
«Сярэдняя школа №10 г. Рэчыцы»

**Абласны этап
рэспубліканскага турніру знаўцаў
«Пазнай свой край»
рэспубліканскага грамадска-патрыятычнага
праекта «Збяры Беларусь у сваім сэрцы»**

выканала: вучаніца 9 « А »
класа Шчукліна Дзіяна
Дзмітрыеўна
кіраўнік: Пачыцкая Наталля
Мікалаеўна,
настаўнік географіі
+375291058876
pachickayan@mail.ru

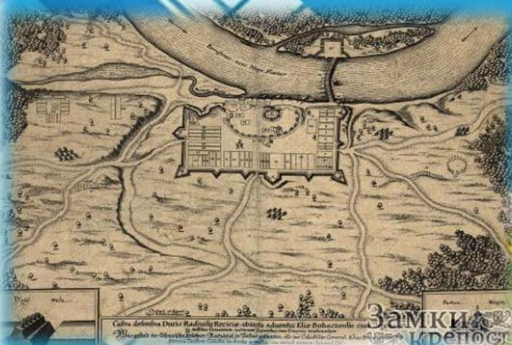
Рэчыца, 2023

Ад прадзедаў спакон вякоў
Мне засталася спадчына;
Паміж сваіх і чужакоў
Яна мне ласкай матчынай.

Аб ёй мне баюць казкі-сны
Вясеннія праталіны,
І лесу шэлест верасны,
І ў полі дуб апалены.

Янка Купала

Гістарычная спадчына:

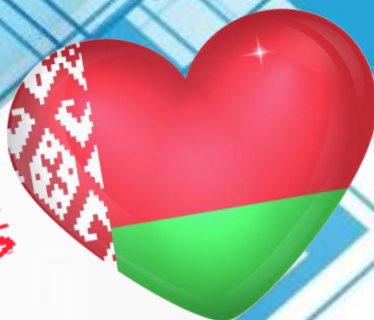
1. Свята-Успенскі сабор г. Рэчыцы
2. Царква Святога Іаана Багаслова
3. Свята-Троіцкі касцёл
4. Капліца з купеллю ў гонар Пакрова Прасвятой Багародзіцы ў в. Чорнае
5. Гарадзішча ў Рэчыцы

Культурная спадчына:

- ✚ Будынак (канец ХІХв. - пачатак ХХв.) вуліца Савецкая, 34
- ✚ Капліца святой Еўфрасінні Полацкай
- ✚ Помнік Мітрафану Віктаравічу Доўнар-Запольскаму
- ✚ Карцінная галерэя імя Аляксандра Ісачова
- ✚ Амфітэатр на р. Днепр

Прыродная спадчына:

- ✚ Крыніца Святое
- ✚ Участак унікальнай дубровы Рэчыцкі
- ✚ Крыніца Жывец
- ✚ Векавыя дрэвы Рэчыцкага лягаса (група дрэў)
- ✚ Месца ўпадзення Бярэзіны ў Днепр

Гістарычная спадчына:

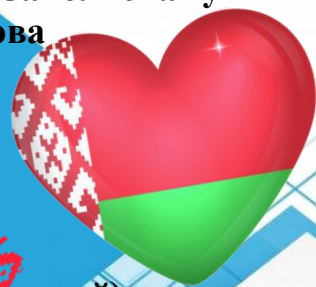
1. Свята-Успенскі сабор г. Рэчыцы
2. Царква Святога Іаана Багаслова
3. Свята-Троіцкі касцёл
4. Капліца з купеллю ў гонар Пакрова Прасвятой Багародзіцы ў в. Чорнае
5. Гарадзішча ў Рэчыцы

Культурная спадчына:

6. Будынак (канец ХІХв. - пачатак ХХв.) вуліца Савецкая, 34
7. Капліца святой Еўфрасінні Полацкай
8. Помнік Мітрафану Віктаравічу Доўнар-Запольскаму
9. Карцінная галерэя імя Аляксандра Ісачова
10. Амфітэатр на р. Дняпр

Прыродная спадчына:

11. Крыніца Святое
12. Участак унікальнай дубровы Рэчыцкі
13. Крыніца Жывец
14. Векавыя дрэвы Рэчыцкага лясгаса (група дрэў)
15. Месца ўпадзення Бярэзіны ў Дняпр

Свята-Успенскі сабор г. Рэчыцы

Месцазнаходжанне: г. Рэчыца

Гістарычная даведка:

Будаўніцтва Сабора Успення Прасвятой Багародзіцы ў г. Рэчыцы пачалося яшчэ ў XVIII стагоддзі. Першапачаткова гэта быў драўляны будынак Вакрасенскай царквы, вытокі якой губляюцца ў далёкім мінулым. У 1794 г. ёй, у той час уніяцкай, была дадзена назва саборнага храма. У перыяд уз'яднання ўніятаў з Праваслаўнай Царквой, урад стаў сачыць за станам царкваў у Заходнім краі. Драўляны будынак ветшало. Урад вырашыў пабудаваць новы каменны храм. Першым будаўніком гэтага храма быў Рэчыцкі жыхар Гец. Узвядзенне самога сабора пачалося ў 1842 г. аднак з 28 на 29 кастрычніка будуюцца пры ім Званіца нечакана разбурылася і, падаючы, пашкодзіла царква амаль да падставы. Пачаліся доўгія судовыя разгляды.

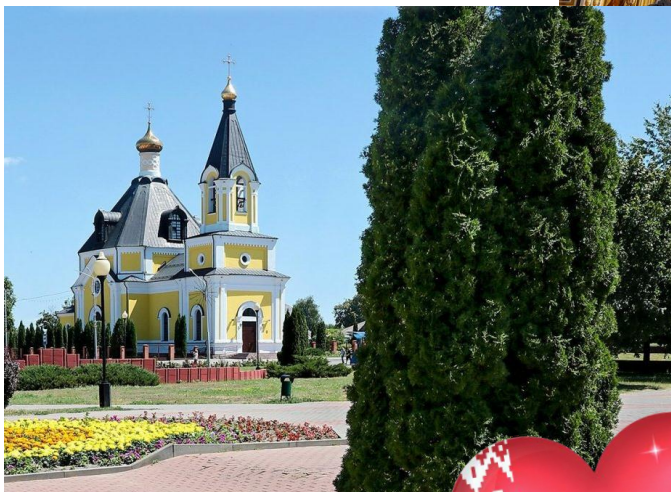
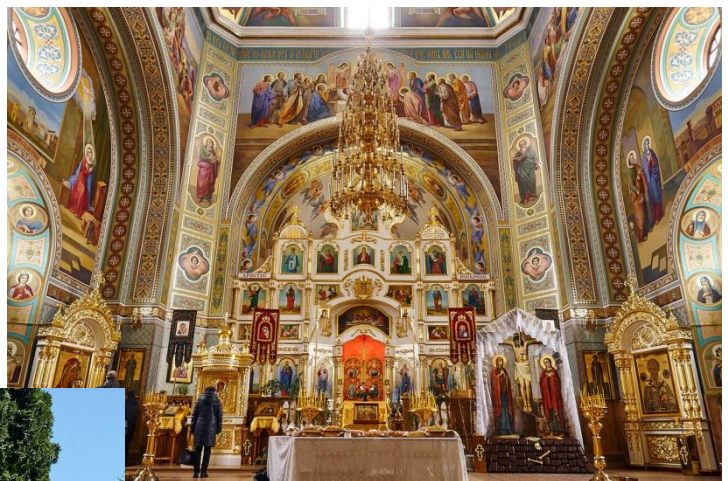
У 1864 г. запар на будаўніцтва храма атрымаў Мінскі купец і гарадскі кіраўнік Свечнікаў. Працу ўзяў пад свой кантроль мінскі генерал-губернатар М. М. Мураўёў. Здавалася святыня зноў паўстане з руін, але ў 1866 г. Свечнікаў нечакана збанкрутаваў, і будаўнічыя работы прыпынілі. Дапамога рушыла ўслед ад мінскага губернатара Токарава, які прыбыў у Рэчыцу для рэвізіі прысутных месцаў. Ён стварыў для дабудовкі храма будаўнічы камітэт і вылучыў грошы ў памеры 6582 рубля асігнацыямі. 11 чэрвеня 1872 г. саборны храм быў Асвечаны Праасвяшчэнным Аляксандрам, епіскапам мінскім і Бабруйскім, у гонар Успення Прасвятой Багародзіцы. Падзея была адзначана вялікім князем Аляксандрам Аляксандравічам (будучым імператарам Аляксандрам III), які перадаў Рэчыцкаму храму пазалочаную даразахавальніцу.

Першапачаткова гэта была крыжова-купальная постаройка, увянчаная магутным барабанам з цыбулепадобным купалом і пазалочаным крыжам, вежападобная Званіца завяршылася металічным

шатром. Фасады будынка ўпрыгожвала дэкаратыўная тынкоўка. Іканастас складаўся з 18 абразоў у пазалочаных рамах.

Перыяд рэлігійных рэпрэсій закрануў храм. З 1917 г. У Г. Рэчыцы паступова было ліквідавана ўсё духавенства. У 1934 г. Успенскі сабор зачынілі, потым перабудавалі ў Дом сацыялістычнай культуры. У маі 1948 г. пытанне аб Рэчыцкім Успенскім саборы было разгледжана ў Маскве на пасяджэнні Савета па справах Рускай Праваслаўнай Царквы пры Савеце Міністраў СССР. З 1960 г. будынак стаяў закінутым, потым дзейнічаў мясцовы краязнаўчы музей.

У 1997г. рашэнне гарвыканкама будынак быў перададзены гарадскому праваслаўнаму прыходу. У 1999 годзе пачаліся работы па яго аднаўленні. 26 ліпеня 2003 года сабор быў асвечаны Мітрапалітам Мінскім і Слуцкім Патрыяршым Экзархам усяе Беларусі Філарэтам. У цяперашні час побач з асноўным будынкам размясціліся царкоўная крама і адміністрацыйна-гаспадарчы блок, у 2008 годзе на грошы вернікаў пабудавана капліца для асвячэння вады. Да 145-годдзя першага асвячэння храма сабор быў распісаны. 23 верасня 2017 года роспісы сабора асвечаны Мітрапалітам Мінскім і Заслаўскім Патрыяршым Экзархам усяе Беларусі Паўлам.

Царква Святога Іаана Багаслова

Месцазнаходжанне: в. Ямпаль, Рэчыцкага раёна

Гістарычная даведка:

Будаўніцтва храма пачата ў 1904 годзе, завершана ў кастрычніку 1907 года. Храм асвячоны ў гонар святога Апостала Іаана Багаслова. Паводле пісьмовых крыніц вёска Ямпаль вядомая з пачатку 19 стагоддзя. Яе згадка ў Свірыдавіцкім царкоўным прыходзе адносіцца да 1879 года. Праз 20 гадоў тут ужо дзейнічала школа граматы, хлебазапасны магазін. У 1897 годзе ў вёсцы пражывала 379 чалавек.

Захавалася ў вёсцы паданне, быццам задрамаў пастуху пачуўся звон. Пазней на месцы, адкуль ён даносіўся, і вырашылі ўзвесці храм. Іканастас набылі за 60 рублёў у Баршчэўскай царкве Гомельскага павета. З Масквы прывезлі 3 званы фірмы Алавыннікава. На ахвяраванні мясцовых жыхароў была набыта рызніца і ўся неабходная начинне.

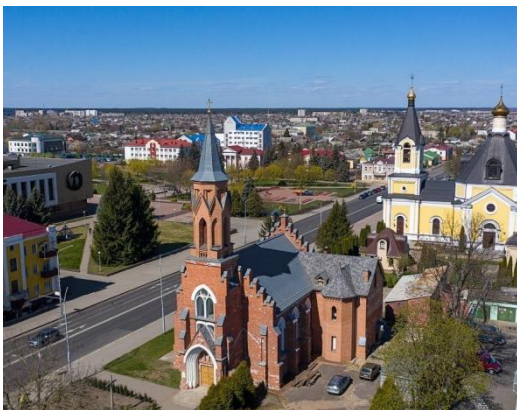
Захавалася ў вёсцы паданне, быццам задрамаў пастуху пачуўся звон. Пазней на месцы, адкуль ён даносіўся, і вырашылі ўзвесці храм. Іканастас набылі за 60 рублёў у Баршчэўскай царкве Гомельскага павета. З Масквы прывезлі 3 званы фірмы Алавыннікава. На ахвяраванні мясцовых жыхароў была набыта рызніца і ўся неабходная начинне. 30-я гады сталі фатальнымі. 16 вернікаў падвергліся рэпрэсіям, былі сасланыя ў Сібір, Казахстан або ў канцлагер. Сярод рэпрэсаваных апынуліся святар Ямпольскага храма Іерафей Васільевіч Ішчанка і дзяк Андрэй Станіслававіч Светагор, якіх прысудзілі да вышэйшай меры пакарання. У 40-ых царкву зачынілі. Памяшканне выкарыстоўвалі як зернесклад. Пазней пераабсталявалі пад клуб. І замест малітвы тут зайграла гармонік.

Але мажорныя акорды гучалі нядоўга ... пачалася Вялікая Айчынная вайна. Памятаюць старажылы, як звяніцу немцы ператварылі ў агнявую кропку: усталявалі кулямёты і вялі адтуль абстрэл. Адзін з снарадаў затрымаўся ў драўляных сценах храма, але не разбурыў святыню. Дзіўна, але пры імклівым наступе нашых войскаў будынак яго не пацярпеў. Пасля

вайны пачалося адраджэнне вёскі. Сіламі вернікаў аднавілі паўразбураны храм.

Свята-Троіцкі касцёл

Месцазнаходжанне: г. Рэчыца

Гістарычная даведка: Свята-Троіцкі касцёл адносіцца да помнікаў неагатычнай архітэктуры Беларусі пачатку ХХ стагоддзя. Першы вядомы рымска-каталіцкі Касцёл у горадзе быў пабудаваны яшчэ ў 1634 годзе Рэчыцкім старастам Аляксандрам служкай і праіснаваў да 1756 года, калі быў узведзены новы Свята-Траецкі касцёл з сасновага дрэва. Да 1835 года пры касцёле існаваў кляштар дамініканцаў, у якім было дваццаць манахаў. З-за паўстання 1830 года манастыр зачынілі. У 1842 годзе Рэчыцкае дваранства звярнулася з просьбай дазволіць ім на месцы старога драўлянага пабудаванца каменны касцёл. У 1862 годзе касцёл згарэў. У 1861 годзе архітэктарам Мешорам быў складзены праект пабудовы новага касцёла, але працы былі прыпыненыя з-за недахопу грашовых сродкаў і боязі вернікаў, што Касцёл пасля пабудовы забяруць пад праваслаўную царкву ў рэчышчы ганенняў каталіцкай царквы пасля паўстання 1863-1864 гг. і толькі праз 30 гадоў, у 1896 годзе, быў атрыманы дазвол на аднаўленне будаўніцтва касцёла. Касцёл быў пабудаваны ў 1903 годзе. Яго галоўным акцэнтам з'яўляецца Званіца Касцёла, якая ўзвышаецца над астатняй часткай, а яе шматгранны шпіль, увянчаны крыжам, як бы ўразаецца ў неба. Стральчатая арка і рабрысты скляпенні ўнутры будынка дазволілі зрабіць унутраны інтэр'ер высокім, светлым і паветраным.

У гады Першай сусветнай вайны з храма знялі званы. Пасля рэвалюцыі касцёл дзейнічаў да сярэдзіны 1930-х гадоў. Закрытым сабор

прастаяў да пачатку Вялікай Айчыннай вайны, уся маёмасць знікла. У гады вайны ў будынку касцёла знаходзілася стайня. Пасля вайны ў ім быў агародніннай склад, затым электрастанцыя, піўны бар, вітамінавы бар. У 1998 годзе касцёл быў прызнаны помнікам архітэктуры пачатку XX стагоддзя і ўключаны ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцяў Рэспублікі Беларусь. У 1999 годзе рашэннем гарвыканкама храм быў перададзены вернікам і была пачата рэканструкцыя будынка. З 2007 года касцёл з'яўляецца дзеючым, у храме праходзяць набажэнствы.

Таксама ўдалося вярнуць старадаўні абраз Багародзіцы журботнай, якая лічылася згубленай у савецкія гады. Вобраз валодае не толькі рэлігійнай, але і мастацкай каштоўнасцю. Яго стварэнне адносіцца да сярэдзіны XIX стагоддзя (Віленская школа жывапісу).

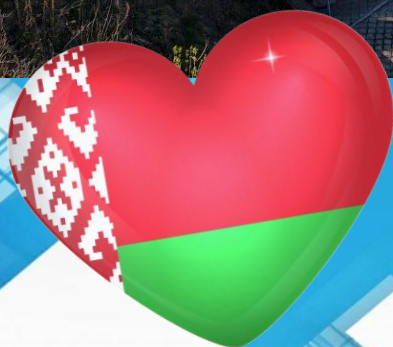
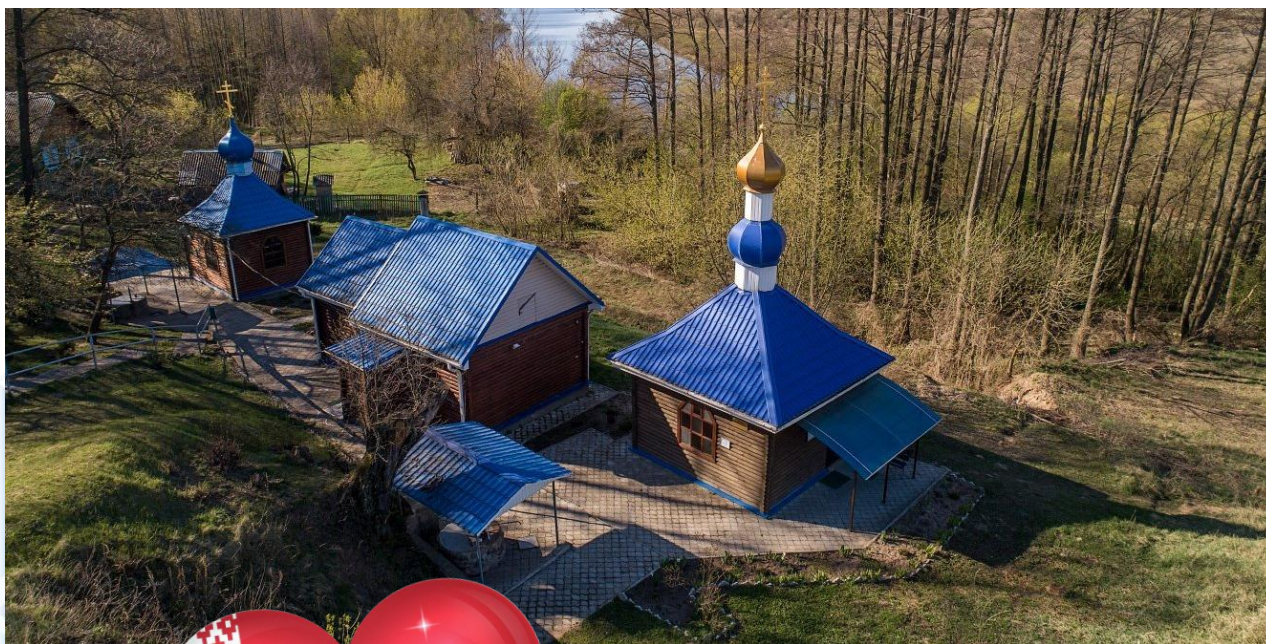
Капліца з купеллю ў гонар Пакрова Прасвятой Багародзіцы ў в. Чорнае

Месцазнаходжанне: в. Чорнае, Рэчыцкага раёну

Гістарычная даведка:

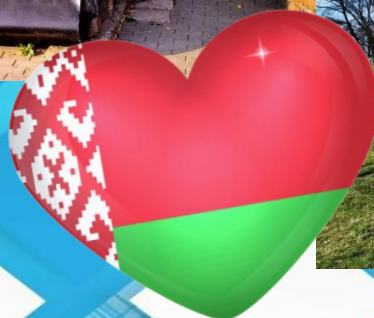
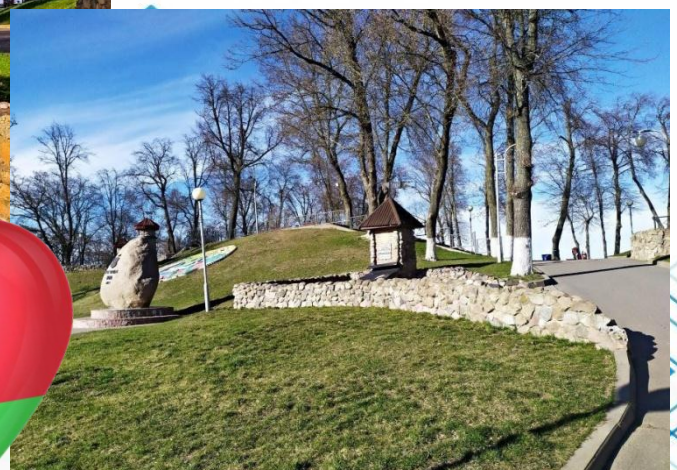
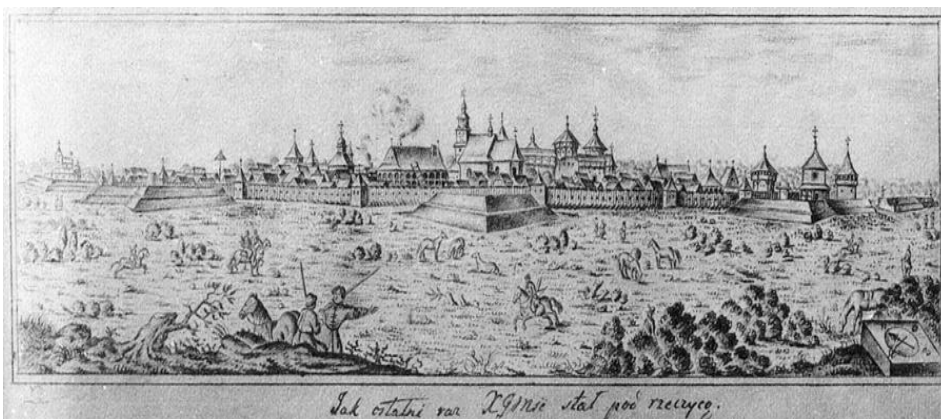
Вядома, што больш за сто гадоў таму тут была Пакроўская царква. Калі царква згарэла ў апошні раз, абнаўляць не сталі т.к. з-пад алтара пачала біць крыніца. Паставілі крыж, правобраз таго алтара. Спачатку вада расцякалася па ўсюды. Пакуль не з'явіўся чалавек, які вывеў крыніцу на дзве студні з купелямі. Вада ў абодвух калодзежах і купелях па сваіх фізічных асаблівасцях абсалютно аднолькавая, т.к. адна крыніца. Але адно крыніца і купель асветлена ў імя Пакрова Божай Маці (чыё імя насіла царква) іншая – у імя Матроны Маскоўскай. Таму і лічыцца, што ўздзеянне вады рознае. Сёння над крыніцай пабудавана капліца ў гонар Пакрова Прасвятой Багародзіцы і ўладкованыя дзве купелі.

Гарадзішча ў Рэчыцы

Месцазнаходжанне: г. Рэчыца, па вуліцы Савецкай, 113, на тэрыторыі дзіцячага парку, на высокім правым беразе р.Днепр каля зліцця з Р. Рэчыцай. Прастакутная, выцягнутая з паўночнага захаду на паўднёвы ўсход пляцоўка памерам 75 × 45 м.з поўначы абмываецца Дняпром, з захаду, поўдня і ўсходу ўмацавана валамі вышыняй да 2-х метраў. З Заходняй і ўсходняй бакоў таксама маюцца глыбокія равы, у старажытнасці запаўняліся вадой. На адной з каменных міні-вежаў ля заснавання пляцоўкі размешчаны памятны знак з мемарыяльнай плітой з надпісам «Міністэрства культуры БССР. Помнік археалогіі. Гарадзішча. Ахоўваецца дзяржавай»

Гістарычная даведка: Датуецца X-XIV стагоддзямі. Даследаваўся Э.А. Сымонавічам і г. у. Штыхавым, якія выявілі культурны пласт таўшчынёй у 1,6 метра з праслойкамі вугалю і попелу, керамікай XIII – XIV стагоддзяў. У XII-XIV стагоддзях тут быў дзяцінец горада. У XIV стагоддзі на месцы гарадзішча быў узведзены драўляны замак. Помнік унесены ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь.

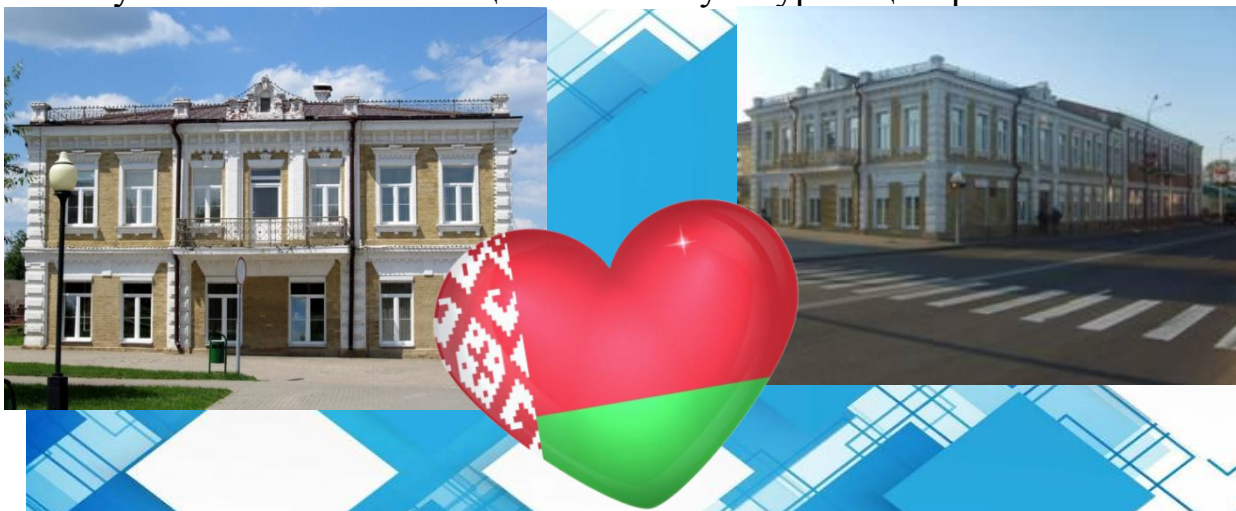
Будынак (канец Х1Хв. - пачатак ХХв.)

Месцазнаходжанне: г. Рэчыца, вул. Савецкая, 34

Гістарычная даведка: будынак цагляны, двухпавярховы, "Г" - падобны ў плане. У вырашэнні фасадаў аб'ядноўвае два напрамкі ў архітэктуры дадзенага перыяду-насычанасць архітэктурнай пластыкай і прылада па першым паверсе вялікіх вітрынных вокнаў. Аконныя праёмы маюць клінчатыя і часткова паўарачныя перамячкі, па першым паверсе акцэнтаваны замкамі, па другім апраўлены ажурнымі цаглянымі ліштвымі. З боку плошчы кастрычніка ў цэнтры будынка выступае шырокі балкон, агароджаны ажурнымі металічнымі рашоткамі, фасад з боку вуліцы Савецкай вянчае невялікі атык са слыхавым акном. Паверхі будынка падзелены міжпавярховым карнізам, вянчае помнік складаны карніз з модулямі.

Часовыя рамкі будаўніцтва помніка вызначаюцца 1903-1909 гг. па наяўных звестках, гэта была прыватная забудова, якая належала Аўгусту Андрэевічу Крэгеру, арандаваная гарадской управай пад Паштова - тэлеграфную кантору. У 1911 годзе да дома а. а. Крэгера была зроблена прыбудова, у якой у пачатку 1912 года быў адкрыты першы ў горадзе электратэатр "Мадэрн" уладальнікаў Шапіры і Мельнікава ў 1919 годзе ў будынку размяшчаўся Рэчыцкі рэвалюцыйны камітэт, узначалены е.п. Міцкевічам. Пра гэтую падзею сведчыць мемарыяльная дошка, усталяваная на будынку ў 1973 годзе. З 2008 года ў будынку па вуліцы Савецкая, 34 размяшчаецца аддзел культуры Рэчыцкага раённага выканаўчага камітэта і Рэчыцкі экалагіка-культурны цэнтр.

Капліца святой Еўфрасінні Полацкай

Месцазнаходжанне: г. Рэчыца

Гістарычная даведка: Знамянальнай падзеяй з'яўлялася вяртанне мошчаў ігуменні Спаскага манастыра прападобнай Еўфрасінні Полацкай . 22 красавіка 1910 года, у Дзень Святой Вялікадня, рака з яе мошчамі на параходзе «Галавачоў» адправілася ў дарогу з Кіева-Пячэрскай лаўры ў Полацк. Па шляху руху эскадры праходзілі прыпынку і ўрачыстыя набажэнствы. У Рэчыцу Святая князеўна прыбыла ў 9 раніцы 25 красавіка 1910 г.калі параход спыніўся, рака з яе мошчамі была знесена на бераг. Затым, хросным ходам дастаўлена ў Успенскі сабор, дзе святыя мошчы знаходзіліся 3 дня. На працягу гэтага часу епіскап Мінскі Міхаіл, Кіеўскі епархіяльны місіянер Айцец м.Мітроцкі, айцы Сеўба, Латоцкі, меліярацыйныя пропаведзі. Паглядзець і памаліцца сюды прыехалі мноства паломнікаў. З духавенства Рэчыцкага павета ў гэтай знамянальнай падзеі прынялі ўдзел: Бацька к. Біруковіч, Бацька Н.Мажароўскі і протаіерэй Іосіф Рыбцэвіч.

Падзея знаходжання мошчаў прападобнай Еўфрасінні была асвечана ў «Мінскіх Епархіяльных ведамасцях».

Мабыць не часта бывае ў жыцці аўтара праекта-капліцы, заслужанага мастака, скульптара Рэспублікі Беларусь, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі Эдуарда Канстанцінавіча Агуновіча. Вытанчаная, незвычайна арыгінальная капліца была ўзведзена ў параўнальна кароткі тэрмін, дзякуючы не толькі маральнай і матэрыяльнай падтрымцы мясцовых уладаў, а і шматлікія раўчкі народных ахвяраванняў. Па шчаслівым супадзенні 30 верасня 1995 г. гэта было свята, дзень вялікапакутніц Веры, Надзеі, Любаві і маці іх Сафіі. У чым жа іншым ўвасабляецца Жаночая вытанчанасць, як не ў вышэйпералічаных трох цнотах, і ў тым ліку ў мудрасці. Сафія ў перакладзе з грэчаскай мовы абазначае мудрасць, таму вельмі сімвалічна гучала побач з гэтымі імёнамі імя слаўнай дачкі беларускага народа Еўфрасінні Полацкай.

Кампазіцыя капліцы задумана аўтарам наступным чынам: чатыры апоры ступеніста сімвалізуюць развіццё жыцця і думкі па спіралі. Пачынаючы са старажытных часоў, знаёмых нам па пакінутай пісьмовай спадчыне першых асветнікаў народа, многія з іх кананізаваныя як праваслаўнай, так і каталіцкай цэрквамі, абліччы якіх па нарастаючым ўпісаны ў апоры – ногі помніка. Усё завяршаецца арэолам душы Еўфрасінні Полацкай, якая трымае крыж, накіраваны ў неба г.зн. да Бога.

Помнік задумваўся як «Юбілейная капліца». Яе ўзвядзенне было прымеркавана да некалькіх найважнейшых гістарычных дат-1000-годдзя Хрышчэння Русі, 50-годдзя Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне, подзвігу воінаў-інтэрнацыяналістаў і ахвярам чарнобыльскай катастрофы. Пры адкрыцці помнік быў асвечаны жыватворным агнём ад Труны Гасподняй, дастаўленым у Рэчыцу навукова-творчай экспедыцыяй «Дарога да святыхняў», якая прайшла шляхам вяртання са Святой Зямлі на радзіму мошчаў Е.Полацкай. Дзякуючы гэтаму, а таксама вобразу вялікай святой, які вячае манумент, зацвердзілася яго назва «капліца св.Еўфрасінні Полацкай». Помнік стаў сапраўды візітнай карткай горада, месцам пілігрымкі моладзі і асабліва маладых. Дзякуючы прыгожа аформленаму спуску да Дняпра і ліхтарыкам, вечарам, калі ўжо цёмна, калі спусціцца да ракі і паглядзець на капліцу знізу ўверх, здаецца быццам Светлавая дарожка вядзе да Еўфрасінні.

Помнік Мітрафану Віктаравічу Доўнар-Запольскаму

Месцазнаходжанне: помнік выбітнаму беларускаму гісторыку, земляку Мітрафану Доўнар-Запольскаму, адкрыты ў г.Рэчыца на вуліцы Савецкай.

Гістарычная даведка: У сувязі са 130-гадовым юбілеем вядомага ўрадженца г.Рэчыцы 2 ліпеня над Дняпром, на радзіме вядомага гісторыка, этнографа, фалькларыста помніка, які стварыў скульптар Валяр'ян Янушкевіч. Аўтар праекта, Мастак Эдуард Агуновіч.

Помнік у цэлым заслужаны, бо лекцыямі прафесара Кіеўскага ўніверсітэта, Святога Уладзіміра заслухоўваліся студэнты Кіева, Масквы, Баку, Харкава, Мінска, а кніга яго па гісторыі дэкабрызму стала прычынай падарожжа ў Ясную Паляну, куды маладога вучонага гасцінна запрасіў сам Леў Талстой. У горадзе над Дняпром праводзіцца міжнародная навуковая канферэнцыя «Жыццё і дзейнасць Мітрафана Доўнар - Запольскага». Родзіўся в г. Рэчыца 14 чуня 1867 г. Учыўся в Минской гимназии, Мазырской прагімназіі, з Кіеўскай гімназіі быў выключаны за ўдзел у таёмных гуртках і распаўсюдзе нелегальнай літаратуры. У 1894 г. скончыў Кіеўскі ўніверсітэт . У сувязі з забаронай педагагічнай дзейнасці ў Кіеўскай навучальнай акрузе з 1898 г.працаваў у Маскоўскім архіве Міністэрства юстыцыі, прыват-дацэнтам Маскоўскага ўніверсітэта. Пасля абароны магістарскай дысертацыі» Дзяржаўная гаспадарка ВКЛ пры Ягелонах " у 1901 г.у Кіеўскім ўніверсітэце м. Доўнар-Запольскі прысвяціў наступныя дваццаць гадоў сваёй працы, дзе шмат дасягнуў на навукова-педагагічнай ніве.

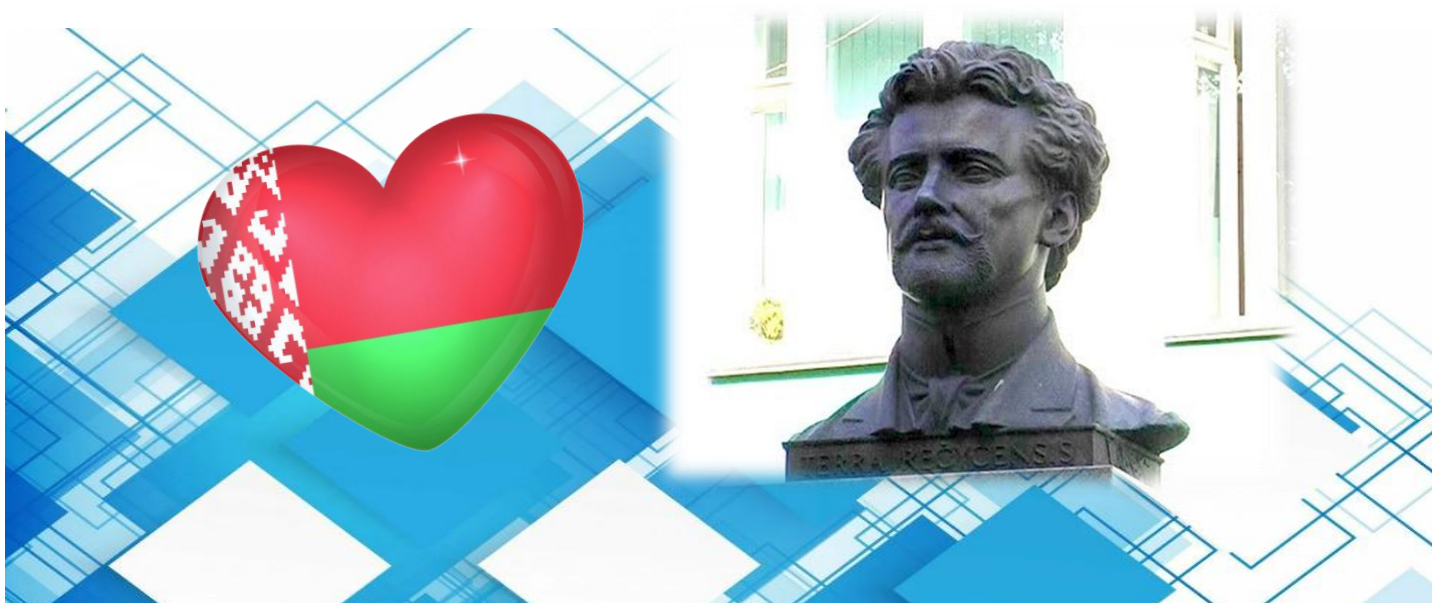
Бязлітаснае час рэвалюцыйных узрушэнняў і грамадзянскай войны моцна паўплывалі і на прафесійны лёс навукоўца. Ён гора падытрымліваў імкненне Беларусі да дзяржаўнага самавызначэння, актыўна ўдзельнічаў у працы кіеўскіх беларускіх арганізацыяў: быў старшынёй Беларускай гандлёвай палаты, членам камісіі па стварэнні Беларускага ўніверсітэта, выкладчыкам на курсах беларусазнаўства.

У 1919 г. ён выдаў сваю працу "асновы дзяржаўнасці Беларусі", дзе з усімі доказамі акадэмічнага навукоўца адстойваў правы беларускага народа на незалежнае дзяржаўнае існаванне.

У 1925 г. ён пераехаў у Мінск, дзе стаў прафесарам БДУ і кіраўніком Археалагічнай камісіі пры гісторыка-археалагічнай секцыі Інбелкульта. Тут была падрыхтавана "Гісторыя Беларусі", якая прадвызначыла лёс м. Доўнар-Запольскага і развіццё нацыянальнай гістарыяграфіі. Навуковая спадчына М. Доўнар-Запольскага складае больш за 200 работ па этнаграфіі, сацыяльна-эканамічнай і палітычнай гісторыі Беларусі, Літвы, Расіі, Украіны і Польшчы. У сваіх даследаваннях ён падкрэсліваў існаванне беларускай нацыі з уласнай гісторыяй, адметнымі этнаграфічнымі рысамі, багатай народнай культурай і мовай. Сабраныя м. Доўнар-Запольскім фальклорныя творы ўвайшлі ў многія тамы серыі БНТ: «Жнівеньскія песні», 1974 г., «зімовыя песні» 1975 г., «вяселле. Песні», 1980-1988 г., «Купальска-Пятроўскія песні» 1985 г. «Сацыяльна-бытавыя песні» 1987 г., «прыпеўкі» 1989 г..

У архіве геаграфічнага таварыства ў Санкт-Пецярбургу знаходзіцца Зборнік беларускіх казак (82), запісаных Доўнар-Запольскім і яго карэспандэнтам п.п. Дземідовічам, матэрыялы пра вераванні беларусаў з уступным артыкулам «настаўленні па беларускай этнаграфіі».

Памёр м. Доўнар-Запольскі ў 1934 г., пакінуўшы пасля сябе багатае гістарычнае спадчына.

Карцінная галерэя імя Аляксандра Ісачова

Месцазнаходжанне: г. Рэчыца

Гістарычная даведка: Гісторыя выставачнай дзейнасці Рэчыцкага краязнаўчага музея бярэ пачатак з 1990 г. у снежні 1998 г. адкрыты выставачная зала Рэчыцкага краязнаўчага музея па вул. Савецкай, Д. 30 (цяпер Цэнтр рамёстваў). Першым выставачным праектам стала выстава з фондаў музея, прысвечаная 75-годдзю з дня нараджэння вядомага Рэчыцкага мастака Леаніда Паўлавіча Абрамовіча.

У верасні 2007 г. у мэтах пашырэння выставачнай дзейнасці, папулярызаванні мастацкай калекцыі музея, адкрылі карцінную галерэю, якая размясцілася ў гістарычнай частцы горада ў адрэстаўраваным будынку – помніку архітэктуры канца XIX – пачатку XX стагоддзя. Будынак унесены ў спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь.

У 2015 г. карціннай галерэі прысвоена імя нашага вядомага земляка Аляксандра Анатольевіча Ісачова. У будынку карціннай галерэі працуюць дзве экспазіцыйныя залы. У адным з іх прадстаўлена пастаянная дзеючая экспазіцыя арыгінальных жывапісных і графічных работ Аляксандра Ісачова з фондаў Рэчыцкага краязнаўчага музея. Гэтая калекцыя з'яўляецца адзіным дзяржаўным сходам работ у Рэспубліцы Беларусь. У другой зале праходзяць зменныя выставы жывапісу і інш.

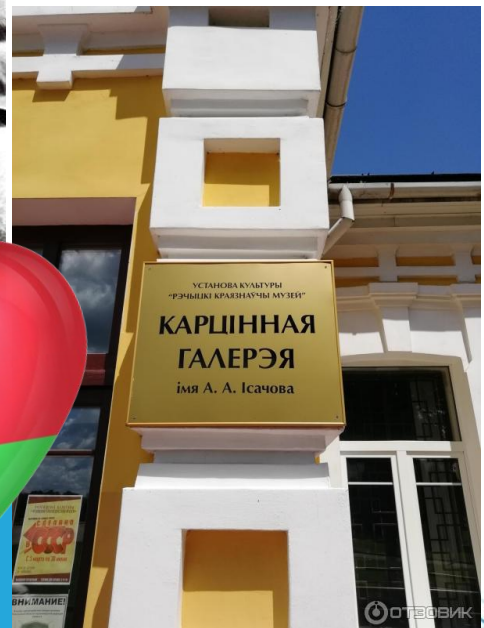
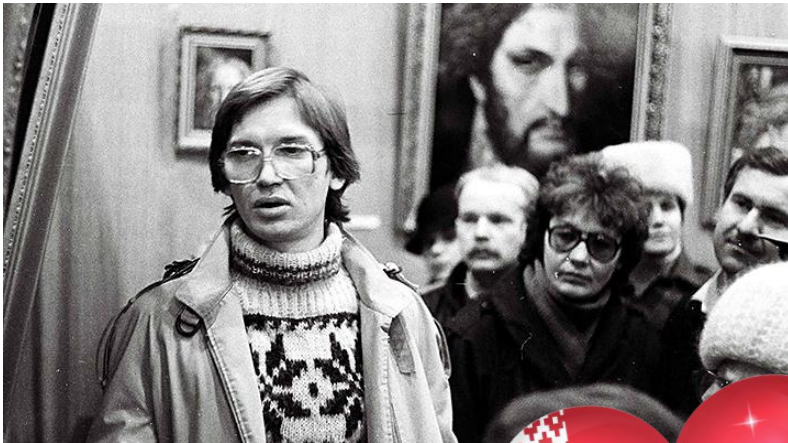
За час працы ў карціннай галерэі ажыццёўлена больш за 120 праектаў. Найбольш значнымі сярод іх сталі выставы: жывапісу народнага мастака СССР Міхаіла Андрэевіча Савіцкага» лічбы на сэрцы «з фондаў Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны (Г. Мінск); акварэльных работ М. Ягоравай» кветкі жыцця «з фондаў Гомельскага палацава-паркавага ансамбля; жывапісу і графікі а. Крывічанінай (г. Мінск);» акно ў свет " (г. Санкт-Пецярбург); работ Я. Ісачова, у. Пачыцкага, у. Лукінаі В.Мінко «забытыя багі» з прыватнай калекцыі Д. Машковіча (г. Мінск); фотаздымкаў «Зямля беларуская» с. Іванова (г. Гомель), сябра ГА «Беларускае таварыства глухих», выстава

«Дняпроўскі паром» па выніках Міжнароднага мастацкага пленэра па музеях Гомельшчыны і Чарнігаўшчыны.

У 2007, 2010, 2015 гадах прайшлі юбілейныя выставы жывапісных і графічных работ Аляксандра Ісачова з прыватных калекцый і Фонду Рэчыцкага краязнаўчага музея.

За кароткую, перапоўненую падзеямі жыццё а. Ісачоў стварыў Больш за 500 карцін. Выконваў заказы для Рэчыцкай Свята-Успенскай царквы, пісаў абразы, фрэскі, распісваў праваслаўны храм у Мазыры. 1980-я гады яго «залаты перыяд». Да гэтага часу ў мастака сфармавалася пэўная творчая манера, вырацаваўся непаўторны мастацкі стыль. Яго карціны адрозніваюцца арыгінальнасцю мастацкіх рэшэнняў і дзіўнай глыбінёй думкі. Паспехам карыстаюцца Сумесныя і персанальныя выставы рэчыцкіх мастакоў: Уладзіміра Гурскага (Тутэйшы), Максіма Пажарыцкага, Дзмітрыя Атамнчука, Вадзіма Стральчэні, Анатоля Шчогалева, Таццяны Кулецкай, Святланы Сакаловай-Фалькоўскай і іншых мастакоў.

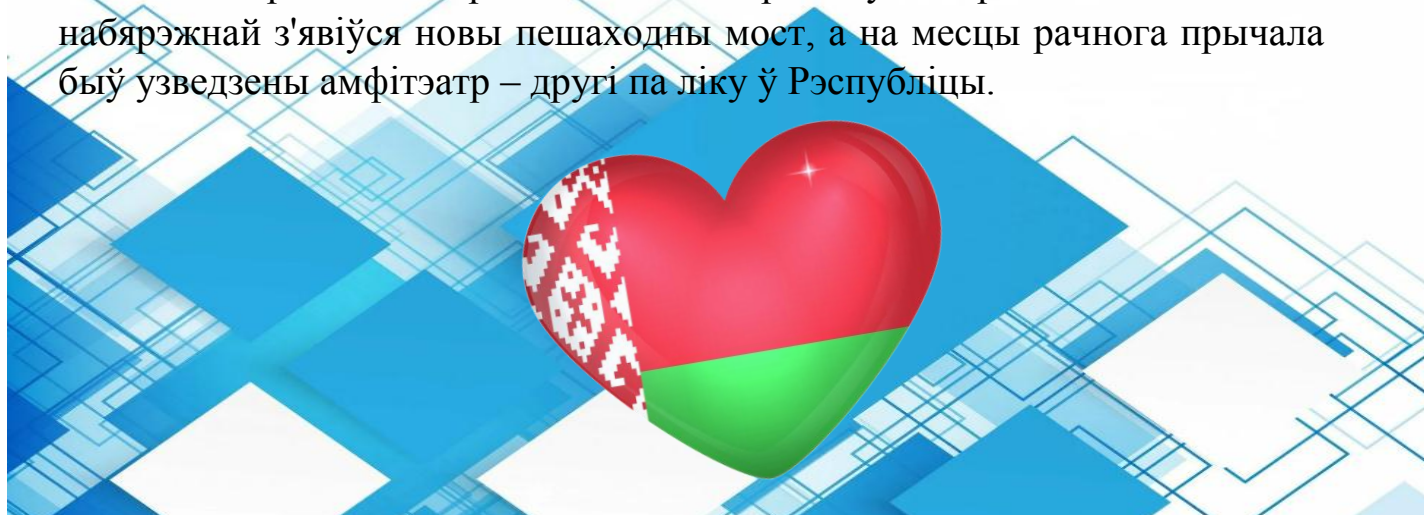
Больш за 10 выставачных праектаў было праведзена сумесна з Яўгенам Эдуардавічам Шетыхіным, апошнія з якіх сталі адлюстраваннем яго творчай дзейнасці пры Пасольстве Рэспублікі Беларусь у Кітайскай Народнай Рэспубліцы.

Амфітэатр на р. Днепр

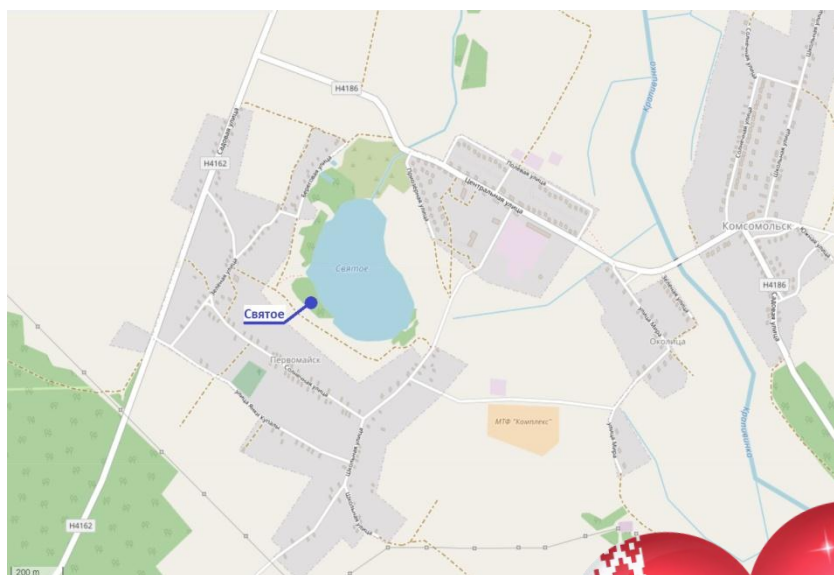
У 2007 годзе Рэчыца была абраная сталіцай беларускіх «Дажынак» (штогадовае свята працаўнікоў вёскі, на якім ушаноўваюцца лепшыя работнікі аграпрамысловага комплексу з усёй рэспублікі). Святочнай падзеі папярэднічалі грандыёзныя падрыхтоўчыя работы: на ніжняй набярэжнай з'явіўся новы пешаходны мост, а на месцы рачнога прычала быў узведзены амфітэатр – другі па ліку ў Рэспубліцы.

Крыніца Святое

Месцазнаходжанне: в. Першамайск, Рэчыцкага раёна

Крыніца знаходзіцца каля Святога возера, за прысядзібным участкам дома №27 па сонечнай вуліцы. Такую ж гаворачую назву «Святое» насіла раней вёска Першамайск. У гады ВАВ вёска была цалкам знішчана. Праходу з сонечнай вуліцы няма. Паралельная дарога за дамамі пачынаецца ад крамы па зялёнай вуліцы, і вядзе да школьнай вуліцы. Да лесу ля заходняга берага возера ад дарогі адыходзіць малапрыкметная сцежка, да таго ж летам праходзіць скрозь крапіву. Там і знаходзіцца крыніца «Святое». Над крыніцай усталяваны драўляны зруб з адкідной вечкам. Перад зрубам выкладзены мост. Крынічны ручай скрозь зараснікі прабіваецца да возера. Вада ў крыніцы прэсная.

Участак унікальнай дубровы Рэчыцкай

Біялагічны помнік прыроды рэспубліканскага значэння

Месцазнаходжанне: У 250 метрах на паўночны захад ад населенага пункта Узнож, выдзелы 13,14,23 квартала №72, выдзелы 16,19 квартала №73, выдзелы 3,5 квартала №84, выдзелы 1,7 квартала №85 Узножскага лясніцтва дзяржаўнай лесагаспадарчай установы «Васілевіцкі лясгас» 52°29'21,7"пн. ш., 29°56'33,6"у. д.

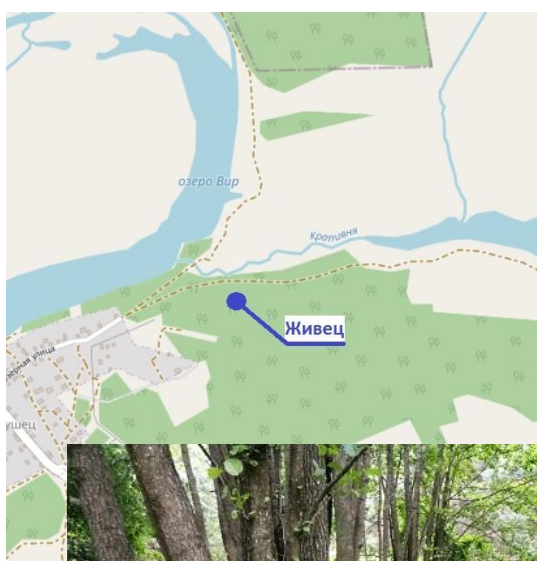
Гістарычная даведка: Участак лесу плошчай 74,6 гектар у Рэчыцкім раёне на землях Васілевіцкага лясгаса знаёміць нас з дубровай, у другім ярусе якой самкнуты полаг сфармаваў граб звычайны. З прычыны біялагічных асаблівасцяў, дуб у межах арэала расце ў багатых лесарастительных умовах, у асяроддзі вялікай колькасці драўняных парод. Нельга назваць ні адну драўняную пароду, якая ўступала б у больш шырокія ўзаемаадносіны з іншымі пародамі, утвараючы з імі змешаныя насаджэнні ў розных суадносінах, чым дуб.

Крыніца Жывец

Месцазнаходжанне: в.Глушэц Рэчыцкага раёна.

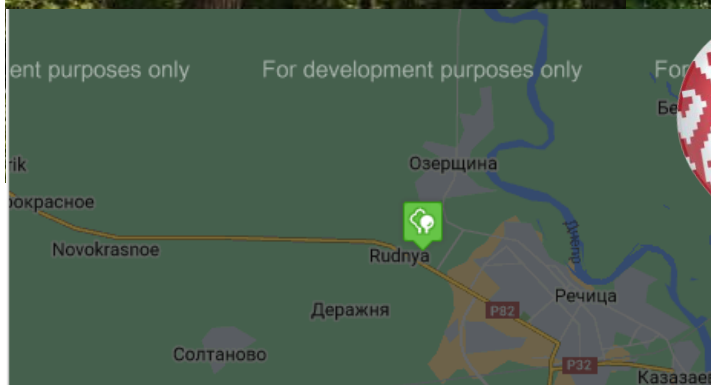
Гістарычная даведка: Вёска Глушэц цалкам апраўдвае сваю назву-размешчана удалечыні ад гарадоў і цяжкадаступная. Але дзякуючы маляўнічым навакольным атрымала другое развіццё. Крыніца жывец выкарыстоўваўся мясцовымі жыхарамі як гаючы. Перш чым лячыць, вадзіцу з жыўца насілі да бабкі, «тая шаптала, а пасля ўжо лячылі». Крыніца быў уладкаваны ў 2020 годзе. Па невытлумачальнай прычыне сталі называць Панская крыніца. Жывец размешчаны ля лясной дарогі ўздоўж ракі і возера Крапіўня з вёскі Глушэц у пасёлак Чырвоны Кастрычнік. Пры дарозе ўстаноўлены паказальнікі.

Векавыя дрэвы Рэчыцкага лясгаса (група дрэў)

Месцазнаходжанне: г. Рэчыца (0,8 км на СЗ) 52°22'44,2"N
30°19'22,5"E

Гістарычная даведка: помнік прыроды прадстаўлены 3 дрэвамі хвойі звычайнай (лац. *Pinus sylvestris* L.) - 180-200 гадоў, а таксама адным дубам чарэшчатым (*Quercus robur* L.) - 145 гадоў - якія растуць у лесе ва ўмовах хвойніку арляковага: узрост 65 гадоў, паўната 0,8, банітэт ІА. Гэта адны з найстарэйшых прадстаўнікоў, якія захаваліся на тэрыторыі Гомельскай вобласці, якія забяспечваюць захаванасць генафонду біялагічнай разнастайнасці асобнай мясцовасці, якія прадстаўляюць батанічную, навуковую, эстэтычную, гісторыка-культурную каштоўнасць і маюць экалага-асветніцкае значэнне.

Месца ўпадзення Бярэзіны ў Днепр

Месца ўпадзення ракі Бярэзіна ў Днепр размешчана на тэрыторыі Рэчыцкага раёна, блізу д.Берагавая Слабада. Тут можна ўбачыць маляўнічыя надпойменныя тэрасы, вышыня якіх дасягае 17 м, а таксама дубровы і лугі, прадстаўленыя рознымі тыпамі: ад забалочаных да остепненых. Для захавання гэтага ўнікальнага месца быў створаны Рэспубліканскі ландшафтны заказнік «Смычок». На яго тэрыторыі сустракаюцца некаторыя віды, унесеныя ў Чырваную кнігу Беларусі, уключаючы фіялку таяную, плавунца найшырэйшага, куліка-сароку і інш.

